

Verhaal met 'n staartje

Men zal zich de herfstachtige zomer van 2011 nog lang heugen. Ondanks slechts negen mooie dagen zijn er opvallende waarnemingen verricht. Met de voorzomer er bijgeteld (zie vorige nummer) zijn er veel dagvlinderrecords gebroken en hebben we niet eerder zoveel nieuwkomers gehad.

*Tekst: Albert Vliegthart
De Vlinderstichting* De zuidelijke keizerlibel en zuidelijke glazenmaker zijn goed aan het inburgeren. Echte nieuwkomers na de mercurwaterjuffer zijn er niet. Op 9 augustus ontdekte Gert Veurink een mannetje kempense heidelibel bij Zwolle. Een heel bijzondere waarneming omdat deze soort alleen nog in Zuid-Oost-Brabant voorkomt. Het is onwaarschijnlijk dat de soort zich hier vestigt, maar gebleken is wel dat deze soort in staat is om grotere afstanden te overbruggen. Ook kreeg ik een bijzondere foto van Toon Vernooij. Hij trof op 10 juli bij de Overasseltse en Hatertse Vennen twee juffers in een bijzondere omhelzing. Het betrof een tandem van een mannetje tangpantserjuffer en een mannetje koraaljuffer. De koraaljuffer deed geen duidelijke pogingen om weg te komen, maar iedereen (behalve deze dieren) weet dat er zo geen nageslacht van komt.

De nationale nachtvlindernacht leverde weer veel waarnemingen op. Een van de conclusies is, dat de donkergroene korstmossuil zich in aantal lijkt uit te breiden. Deze soort voedt zich met, zoals de naam al zegt, korstmossen. Onduidelijk is nog of dit te maken heeft met de toename van korstmossen en dus wellicht een betere luchtkwaliteit. Tijdens een monitoring van Stichting Koekeloere werd op 16 september een liesgrasboorder aangetroffen in Nationaal Park de Meinweg. Deze typische soort van moerassen werd in 2008 beter onderzocht en bleek vooralsnog alleen in Hasselt een populatie te hebben.

Het warme voorjaar heeft waarschijnlijk een negatief effect gehad op de ontwikkeling van de echte zomervlinders zoals kommavlinder en heivlinder. Verpopte vlinders kregen vervolgens een zware dobber aan het slechte weer deze zomer. Bruin zandoogje en zwartsprietdikkopje leken in kleinere aantallen aanwezig. De kleine heivlinder, die op de rand van verdwijnen staat, hield zich staande en had nog een relatief goed jaar.

Mede door de klimaatverandering is het niet de vraag óf we nieuwe soorten krijgen, maar wanneer ze komen. Deze soorten zijn niet zo kritisch en de waardplanten zijn meestal algemeen. Het kaasjeskruidkoppje was er al en heeft zich dit jaar al flink uitgebreid in Limburg. Op 2 juli kwam de volgende nieuwkomer:

Toon Vernooij

Bijzondere tandem van een mannetje tangpantserjuffer en een mannetje koraaljuffer.

de braamparelmoervlinder. Deze soort heeft zich de laatste jaren gevestigd en uitgebreid in België. Met een gemiddelde snelheid van 50 kilometer per jaar heeft hij nu ook ons land bereikt. Niet echt een nieuwkomer, maar met de laatste waarneming uit 1933 toch voor vele nieuw: het staartblauwtje. Drie vlinders werden op 20 augustus voor het eerst ten noorden van Maastricht gevonden. Verrassend genoeg werden diezelfde dag ook vijf vlinders op de Sint Pietersberg gezien en ook een bij Montfoort. Het staartblauwtje legt bij voorkeur haar eitjes op rolklaver, maar op 21 augustus werd op beide locaties ei-afzet vastgesteld op rode klaver en werden meerdere individuen gezien en gefotografeerd. De vlinders waren geruime tijd aanwezig zodat veel mensen de soort, soms vanonder de paraplu, konden bewonderen. Na een tijdje stilte werd door Bram Omon op 15 september bij Renkum een mannetje gevonden. Komend voorjaar moet blijken in hoeverre deze soort zich al heeft gevestigd, dus goed op de blauwtjes letten.

Enkele soorten lieten zich nog een keer zien in een partiële tweede generatie. Op 15 augustus werd een aardbeivlinder gezien in de Kennemerduinen, iets wat ongebruikelijk is in Nederland. Het groot dikkopje werd enkele keren gezien in september en zelfs nog op 2 oktober. In de laatste week van september werd het dan toch nog goed weer. Kleine parelmoervlinder en koninginnenpage werden maar mondjesmaat gezien, maar bont zandoogje, kleine vuurvlinder, dagpauwoog en kleine vos nog volop. Nu maar weer hopen op een koude droge winter; leg voor de zekerheid maar alvast wat fruit in de tuin!